

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

21 päivänä lokakuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Direktiivi 2012/13/EU – Tiedonsaantioikeus rikosoikeudellisissa menettelyissä – 6 artiklan 3 kohta – Epäillyn tai syytetyn oikeus saada tietoja oikeuksistaan – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 ja 48 artikla – Kansallinen lainsäädäntö, jossa ei säädetä menettelyllisestä keinosta syyteasiakirjan sisällön epätarkkuuksien ja puutteiden korjaamiseksi valmisteluistunnon jälkeen

Asiassa C-282/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Spetsializiran nakazatelen sad (erikoisrikostuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 22.6.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.6.2020, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

ZX,

Spetsializirana prokuraturan

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: neljännen jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos (esittelevä tuomari), joka hoitaa kymmenennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit I. Jarukaitis ja M. Ilešić,

julkisasiamies: A. Rantos,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, J. Vlácil ja T. Machovičová,
- Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Fehér ja M. Tátrai,
- Euroopan komissio, asiamiehinään P. Van Nuffel, M. Wasmeier ja I. Zaloguin,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU (EUVL 2012, L 142, s. 1) 6 artiklan 3 kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty ZX:n osalta vireille pannussa rikosasiassa, jossa on kyse väärän rahan hallussapidosta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2012/13 johdanto-osan 14 ja 41 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
"(14) – – [Tässä direktiivissä] säädetään rikoksesta epäillyille tai syytetyille annettavien oikeuksia ja syytettä koskevien tietojen yhteisistä vähimmäisvaatimuksista jäsenvaltioiden keskinäisen luottamuksen lisäämiseksi. Direktiivin perustana ovat perusoikeuskirjassa ja erityisesti sen 6, 47 ja 48 artiklassa määrätyt oikeudet sekä [ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus)] 5 ja 6 artikla, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin niitä tulkitsee. – –
– –
(41) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Tällä direktiivillä pyritään erityisesti edistämään oikeutta vapauteen, oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeutta puolustukseen. Se olisi pantava täytäntöön tämän mukaisesti."
- 4 Kyseisen direktiivin 6 artiklan, jonka otsikko on "Oikeus saada tietoja syytteestä", 3 ja 4 kohdassa säädetään seuraavaa:
"3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viimeistään sen jälkeen, kun syytteen tosiseikat on saatettu tuomioistuimen arvioitaviksi, syytteestä annetaan yksityiskohtaiset tiedot, mukaan luettuna rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu sekä syytetyn osallisuuden luonne.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillylle tai syytetylle ilmoitetaan viipymättä tämän artiklan mukaisesti annettujen tietojen muutoksista, kun tämä on tarpeen menettelyn oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi."

Bulgarian oikeus

- 5 Rikosprosessikoodexin (Nakazatelno-protsesualen kodeks) 246 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”2. Syytekirjelmän tosiseikkoja käsittelevässä osassa ilmoitetaan seuraavaa: syytteenalainen teko; sen tekoaika, -paikka ja -tapa; uhri ja vahingon määrä; – –

3. syytekirjelmän syyteosassa ilmoitetaan seuraavaa: – – teon oikeudellinen luonnehdinta – –”

- 6 Rikosprosessikoodexin 248 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”(1) Valmisteluistunnossa otetaan esiin seuraavat kysymykset:

– –

3. kysymys siitä, onko rikosoikeudellisen menettelyn valmistavan vaiheen aikana tapahtunut sellainen olennaisten menettelysääntöjen rikkominen, joka voidaan korjata ja joka on johtanut menettelyn kohteena olevan henkilön, uhrin tai heidän oikeudenomistajiensa prosessuaalisten oikeuksien rajoittamiseen

– –

(3) Ensimmäisen asteen tuomioistuimessa, toisen asteen tuomioistuimessa ja kassaatioistuimessa pidetyssä pääkäsittelyssä ei ole mahdollista riitauttaa 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua prosessuaalisten oikeuksien loukkausta, jota ei ole käsitelty valmisteluistunnossa – edes esittelevän tuomarin aloitteesta – tai jota ei pidetä olennaisena.”

- 7 Kyseisen koodexin 249 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos asian käsittely keskeytetään [rikosprosessikoodexin] 248 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla, tuomioistuin antaa asian syyttäjälle tiedoksi määräyksellä, jossa todetaan tapahtuneet rikkomiset.”

- 8 Mainitun koodexin 287 §:n 1 momentin mukaan ”syyttäjä laatii uuden syytekirjelmän, jos hän toteaa tuomioistuinkäsittelyn aikana, että on syytä muuttaa olennaisesti syytekirjelmän tosiseikkoja koskevaa osaa tai soveltaa lakia, jossa määrätään seuraamus vakavammista rikoksista”. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan syytekirjelmän muuttamiseen liittyy puolustuksen takeet eli asian käsittelyä lykätään puolustuksen pyynnöstä, jotta tämä voi valmistautua muutettuun syytekirjelmään.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 9 ZX:ää syytetään Bulgariassa siitä, että hän on 19.7.2015 pitänyt hallussaan väärää kotimaan ja ulkomaan valuuttaa eli hän on pitänyt rikoskoodexin 244 §:n 2 momentin, luettuna yhdessä kyseisen pykälän 1 momentin kanssa, vastaisesti hallussaan 88:aa sellaista 200 euron seteliä, joiden hän tiesi olevan väärennettyjä.
- 10 Valmisteluistunnossa käsiteltiin nimenomaan syytekirjelmän sääntöjenmukaisuutta. ZX ei kiistänyt sitä, ja toimivaltainen tuomioistuin päätti, että syytekirjelmä oli muodolliselta kannalta katsoen sääntöjenmukainen.

- 11 Kerättyään kaikki todisteet kyseinen tuomioistuin totesi kuitenkin arvioidessaan sitä, täyttyvätkö asianosaisten kuulemiselle ja tuomion antamiselle asetetut edellytykset, että syytekirjelmässä on tiettyjä epätarkkuuksia ja puutteita, joita ei ollut havaittu valmisteluistunnossa. Ensinnäkään sitä, miten pitkään syytetty on pitänyt hallussaan 88:ta väärennettyä pankkiseteliä, ei ollut ilmoitettu täsmällisesti. Syytekirjelmässä on myös kuvattu puutteellisesti syyksiluettun teon tunnusmerkitö, ja lopuksi ne Bulgarian rikosoikeuden säännökset, joita väitetään rikotun, on esitetty virheellisesti.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kiinnitti 12.6.2020 järjestetyssä pääkäsittelyssä huomiota näihin syytekirjelmässä oleviin virheisiin. Spetsializirana prokuratura (erikoissyyttäjä, Bulgaria) (jäljempänä syyttäjä) ilmaisi sen mukaan tuolloin toivomuksen siitä, että nämä virheet korjataan välittömästi syytekirjelmää muuttamalla. ZX puolestaan huomautti, ettei syytekirjelmän muuttamiselle rikosprosessikoodeksin 287 §:n nojalla ollut tosiseikkojen oikeudellisessa luonnehdinnassa tehdyistä virheistä huolimatta perustetta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ZX ehdotti sille, että se korjaisi nämä virheet tuomiossaan selventääkseen siinä rikoksen asianmukaista oikeudellista luonnehdintaa.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sen on pääasiassa arvioitava, onko – kun otetaan huomioon syyttäjän pääkäsittelyssä tekemä ilmoitus – nämä syytekirjelmään liittyvät menettelylliset virheet, joita se pitää olennaisina ja rikosprosessin moitteetonta kulkua haittaavina, mahdollista korjata.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että mainitut virheet olisi pitänyt todeta valmisteluistunnossa, tuomioistuinmenettelyä olisi pitänyt lykätä ja asia olisi pitänyt palauttaa syyttäjälle kehottamalla häntä korjaamaan virheet ja laatimaan uuden syytekirjelmän. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Se toteaa vielä, että vuonna 2017 hyväksytyn lainsäädäntöuudistuksen (jäljempänä vuoden 2017 uudistus) seurauksena rikosprosessikoodeksin 248 §:n 3 momentista ilmenee, että tällaista mahdollisuutta voidaan käyttää ainoastaan valmisteluistunnon aikana, koska Bulgarian laissa ei säädetä mekanismista tällaisten syytekirjelmään liittyvien virheiden korjaamiseksi kyseisen istunnon jälkeen muun muassa palauttamalla asia syyttäjälle.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee siis sitä, ovatko kansallisessa lainsäädännössä säädetty kielto käsitellä valmisteluistunnon jälkeen syytteestä annettuihin tietoihin liittyviä virheitä ja tältä osin mahdottomuus korjata näitä virheitä yhteensopivia direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan kanssa. Se pohtii erityisesti sitä, onko kyseistä säännöstä sovellettava myös valmisteluistunnon jälkeen esimerkiksi sitä seuraavissa istunnoissa sen jälkeen, kun todisteiden keruu on päättynyt, mutta ennen kuin tuomioistuin ottaa kantaa syytteen asiakysymykseen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo lisäksi, että mainittu kielto saattaa olla ristiriidassa perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan kanssa, jotka koskevat oikeutta tehokkaiisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen.
- 16 Jos unionin tuomioistuin pääättelee, ettei kyseinen kansallinen lainsäädäntö ole unionin oikeuden mukainen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toisen ennakkoratkaisukysymyksen yhteydessä, miten on korjattava menettelyvirhe, joka liittyy syytetyn oikeuteen saada tietää, mistä häntä syytetään. Koska 14.5.2020 annetun tuomion Staatsanwaltschaft Offenburg (C-615/18, EU:C:2020:376) mukaan direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdalla on välitön oikeusvaikutus, on tarpeen säätää menettelyllisestä keinosta, jolla tämä välitön oikeusvaikutus voidaan mahdollistaa.

- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että on olemassa kaksi mahdollista menettelyllistä keinoa.
- 18 Ensimmäisenä keinona on soveltaa rikosprosessikoodexin 287 §:ää, jonka mukaan syytekirjelmää voidaan muuttaa muun muassa silloin, kun syyttäjä on tehnyt virheen syytekirjelmän muotoilussa, sitä laajasti tulkitsemalla. Tällaiseen muuttamiseen liittyisivät tarvittavat takeet, jotta syytetty voi puolustautua. Käytännössä tuomioistuin antaisi syyttäjälle mahdollisuuden tehdä syytekirjelmän sisällön kannalta merkityksellisiä muutoksia siten, että epätarkkuudet ja puutteet poistetaan, ja tämän jälkeen syyttäjä ilmoittaisi niistä viran puolesta puolustukselle ja antaisi tälle mahdollisuuden valmistautua näihin muutoksiin, mihin kuuluisi muun muassa mahdollisuus esittää uusia pyyntöjä näytön hankkimiseksi. Kyseinen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että kansalliset tuomioistuimet eivät ole tähän mennessä käyttäneet mahdollisuutta muuttaa syytettyä rikosprosessikoodexin 287 §:n tarkoituksessa korjatakseensa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia syytekirjelmään sisältyviä menettelyvirheitä.
- 19 Se katsoo kuitenkin yhtäältä, että tämän menettelyllisen keinon soveltaminen johtaa siihen, ettei rikosprosessikoodexin 248 §:n 3 momentissa esitetty ratkaisu ole yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Toisaalta tämä soveltaminen edellyttäisi, että syytekirjelmässä oleva menettelyvirhe korjataan todisteiden keräämistä koskevan menettelyn päätyttyä mutta ennen pääasian käsittelyä.
- 20 Toinen mahdollinen keino olisi jättää soveltamatta rikosprosessikoodexissa vuoden 2017 uudistuksen jälkeen säädettyä kieltoa ja soveltaa tähän uudistukseen saakka voimassa ollutta menettelyllistä keinoa, joka muodostuu siitä, että tuomioistuinmenettely keskeytetään, asia palautetaan syyttäjälle uuden syytekirjelmän laatimista varten ja asian käsittely aloitetaan uudelleen siten, että kaikkia todistajia kuullaan uudelleen.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii siten selvittämään toisen ennakkoratkaisukysymyksen yhteydessä, ovatko nämä ajateltavissa olevat menettelylliset keinot unionin oikeuden ja erityisesti direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan mukaisia. Kun otetaan huomioon perusoikeuskirjan 47 artikla, se pohtii lisäksi sitä, kumpi näistä menettelyllisistä keinoista sopii parhaiten yhteen tehokkaita oikeussuojakeinoja ja puolueetonta tuomioistuinta koskevien oikeuksien kanssa.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että unionin tuomioistuin on jo ottanut kantaa samanlaisiin tosiseikkoihin eli syytekirjelmään, johon sisältyy menettelyvirheitä, jotka loukkaavat syytetyn oikeutta tietää, mistä häntä syytetään. Niinpä 5.6.2018 annetusta tuomiosta Kolev ym. (C-612/15, EU:C:2018:392) ja 12.2.2020 annetusta tuomiosta Kolev ym. (C-704/18, EU:C:2020:92) ilmenee, että kansallisessa lainsäädännössä on säädettävä mekanismista, joka on riittävän tehokas sellaisten syytekirjelmään sisältyvien virheiden korjaamiseksi, jotka vaikuttavat direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin syytetyn oikeuksiin, riippumatta siitä, tapahtuuko tämä tuomarin itsensä välityksellä vai palauttamalla asia syyttäjälle. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei se voi näiden tuomioiden perusteella vastata esittämiinsä kysymyksiin.

23 Spetsializiran nakazatelen sad (erikoisrikostuomioistuin, Bulgaria) päätti tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko kansallinen oikeussääntö eli Bulgarian tasavallan rikosprosessikoodexin – – 248 §:n 3 momentti, jonka mukaan ei ole olemassa mitään menettelyllistä keinoa, jolla rikosasiassa pidetyn ensimmäisen istunnon (valmisteluistunto) päätyttyä voitaisiin korjata syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet, joilla loukataan syytetyn henkilön oikeutta saada tietää, mistä häntä syytetään, direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan ja [perusoikeuskirjan] 47 artiklan mukainen?
- 2) Mikäli tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, onko syytekirjelmän muuttamista koskevien kansallisten oikeussääntöjen tulkinta, jonka mukaan syyttäjällä on pääkäsittelyssä mahdollisuus korjata nämä syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet, kunhan samalla turvataan aktiivisesti ja tosiasiallisesti syytetyn oikeus saada tietää, mistä häntä syytetään, edellä mainittujen [direktiivin 2012/13] säännösten sekä perusoikeuskirjan 47 artiklan mukainen, vai onko edellä mainittujen Euroopan unionin säännösten ja määräysten mukaista jättää soveltamatta kansallisessa lainsäädännössä säädettyä kieltoa keskeyttää tuomioistuinmenettely ja palauttaa asia syyttäjälle uuden syytekirjelmän laatimista varten?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä menettelyllisestä keinosta, jolla rikosasiassa pidetyn valmisteluistunnon jälkeen voidaan korjata sellaiset syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet, jotka loukkaavat syytetyn oikeutta saada syytteestä yksityiskohtaiset tiedot.
- 25 Ensimmäiseksi on huomautettava, että direktiivin 2012/13 6 artiklaan sisältyvissä säännöksissä määritellään säännöt, jotka koskevat oikeutta saada tietoja syytteestä ja joilla pyritään takaamaan menettelyn oikeudenmukaisuus ja mahdollistamaan puolustautumisoikeuksien tehokas käyttäminen (tuomio 13.6.2019, Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, 43 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 43 kohta).
- 26 Kuten direktiivin 2012/13 johdanto-osan 14 ja 41 perustelukappaleessa lähinnä todetaan, direktiivin perustana ovat erityisesti perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklassa määrätty oikeudet ja sillä pyritään edistämään näitä oikeuksia. Erityisesti kyseisen direktiivin 6 artiklassa vahvistetaan nimenomaisesti perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja 48 artiklan 2 kohdassa vahvistetun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden ja puolustautumisoikeuden osatekijä (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2018, Kolev ym., C-612/15, EU:C:2018:392, 88 kohta ja tuomio 14.5.2020, Staatsanwaltschaft Offenburg, C-615/18, EU:C:2020:376, 71 kohta).
- 27 Toiseksi on todettava siitä ajankohdasta, jona direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen menettelyllisten oikeuksien saaminen on turvattava, että unionin tuomioistuin on huomauttanut, että näin on lähtökohtaisesti tehtävä viimeistään ennen kuin rikostuomioistuin aloittaa syytteen asiasisällön tutkimisen ja ennen kuin kontradiktorinen käsittely kyseisessä

tuomioistuimessa alkaa (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2020, Kolev ym., C-704/18, EU:C:2020:92, 39 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 44 kohta).

- 28 Unionin tuomioistuin on tältä osin todennut, ettei mikään direktiivissä 2012/13 ole esteenä sille, että tuomioistuin toteuttaa tarvittavat toimenpiteet syytekirjelmän sääntöjenvastaisuuden korjaamiseksi, kunhan puolustautumisoikeuksia ja menettelyn oikeudenmukaisuutta suojataan asianmukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2018, Kolev ym., C-612/15, EU:C:2018:392, 94 kohta).
- 29 Unionin tuomioistuin on lisäksi hyväksynyt sen, että puolustukselle toimitettuja syytetä koskevia tietoja voidaan myöhemmin muuttaa erityisesti siltä osin kuin kyse on syytteessä esitettyjen tosiseikkojen oikeudellisesta luonnehinnasta. Näistä muutoksista on kuitenkin annettava tieto syytetylle tai hänen avustajalleen ajankohtana, jolloin heillä on vielä mahdollisuus reagoida tehokkaasti, ja ennen päätösneuvotteluja. Tämä mahdollisuus on tältä osin otettu huomioon direktiivin 2012/13 6 artiklan 4 kohdassa, jonka mukaan syytetylle on ilmoitettava viipymättä tämän artiklan mukaisesti annettujen tietojen rikosoikeudellisen menettelyn kuluessa tapahtuneista muutoksista, kun tämä on tarpeen menettelyn oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2018, Kolev ym., C-612/15, EU:C:2018:392, 95 kohta).
- 30 Koko tästä oikeuskäytännöstä seuraa, että direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdasta johtuvat oikeudet on turvattava koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan ja siis nyt käsiteltävässä asiassa myös rikosasiassa pidetyn valmisteluistunnon jälkeen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin, että vuoden 2017 uudistuksen jälkeen mahdollisuutta keskeyttää tuomioistuinmenettely ja palauttaa asia syyttäjälle kehottamalla tätä korjaamaan syytekirjelmään sisältyvät menettelylliset virheet ja laatimaan uusi syytekirjelma voidaan käyttää rikosprosessikoodeksin 248 §:n 3 momentin nojalla ainoastaan valmisteluistunnon aikana, koska Bulgarian lainsäädännössä ei säädetä mekanismista tällaisten virheiden korjaamiseksi kyseisen istunnon jälkeen.
- 31 Tästä seuraa, että tällainen lainsäädäntö ei ole direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan eikä perusoikeuskirjan 47 artiklan mukainen, koska mainitun istunnon jälkeen sellaisen menettelyllisen keinon puuttuminen, jolla syytekirjelmään sisältyvät virheet voidaan korjata, estää syytettyä saamasta riittävän yksityiskohtaisesti selville häntä vastaan nostetut syytteet, mikä voi haitata puolustautumisoikeuksien tehokasta käyttämistä.
- 32 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä menettelyllisestä keinosta, jolla rikosasiassa pidetyn valmisteluistunnon jälkeen voidaan korjata sellaiset syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet, jotka loukkaavat syytetyn oikeutta saada syytteestä yksityiskohtaiset tiedot.

Toinen kysymys

- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa tulkittava siten, että ne edellyttävät syytteen muuttamista koskevan kansallisen lain sellaista tulkintaa, jonka mukaan syyttäjä voi korjata syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet pääkäsitelyssä, kunhan samalla syytetyn puolustautumisoikeudet turvataan aktiivisesti ja tosiasiallisesti, vai onko

kyseisen säännöksen ja kyseisen määräyksen mukaan jätettävä soveltamatta kansallisessa lainsäädännössä säädettyä kieltoa keskeyttää tuomioistuinmenettely ja palauttaa asia syyttäjälle uuden syytekirjelmän laatimista varten.

- 34 Unionin tuomioistuin on jo huomauttanut, että unionin oikeudessa ei täsmennetä sitä, minkä kansallisen viranomaisen tehtävänä on varmistaa, että rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevat henkilöt saavat direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdassa vahvistetut oikeudet, eikä sitä, mitä menettelyä tätä varten on noudatettava (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2020, Kolev ym., C-704/18, EU:C:2020:92, 40 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 44 kohta).
- 35 Direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon konkreettisten toteuttamistapojen vahvistaminen kuuluu siis jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden alaan, kunhan noudatetaan vastaavuusperiaatetta, jonka mukaan kansalliset säännöt eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia luonteeltaan jäsenvaltion sisäisiä tilanteita, ja tehokkuusperiaatetta, jonka mukaan kansalliset menettelysäännöt eivät saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2020, Kolev ym., C-704/18, EU:C:2020:92, 48 ja 49 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 47–49 kohta).
- 36 Direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohta ei etenkään ole esteenä sille, että rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevien henkilöiden oikeuden saada tietoja syytteestä turvaa joko syyttäjä sen jälkeen, kun asia on siirretty rikosoikeudellisen menettelyn valmisteluvaiheeseen, tai toimivaltainen rikostuomioistuin, kun asiassa nostetaan syyte (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2020, Kolev ym., C-704/18, EU:C:2020:92, 44 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 46 kohta).
- 37 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomautettava, että tilanteessa, jossa rikosoikeudellista menettelyä ei ole päätetty kokonaisuudessaan, direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen menettelyllisten oikeuksien käyttäminen voidaan varmistaa, jos tuomioistuin voi tuomioistuinvaiheessa itse korjata syytekirjelmään sisältyvät sääntöjenvastaisuudet tai jos tämän voi tehdä syyttäjä, jolle asia palautetaan, ja samalla huolehditaan puolustautumisoikeuksien kunnioittamisesta (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2020, Kolev ym., C-704/18, EU:C:2020:92, 54 ja 55 kohta ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 49 kohta).
- 38 Unionin tuomioistuin on tältä osin korostanut, että joka tapauksessa riippumatta siitä, minä ajankohtana direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot on toimitettu, syytetylle ja hänen avustajalleen on etenkin kontradiktorista periaatetta ja menettelyllisen yhdenvertaisuuden periaatetta kunnioittaen annettava riittävä aika tutustua näihin tietoihin sekä tilaisuus valmistella puolustus tehokkaasti, esittää mahdolliset huomautuksensa ja tarvittaessa esittää vaatimukset – erityisesti tutkintaa koskevat –, jotka heillä on kansallisen lainsäädännön nojalla oikeus esittää (ks. vastaavasti tuomio 13.6.2019, Moro, C-646/17, EU:C:2019:489, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja määräys 14.1.2021, UC ja TD (Syyteasiakirjassa olevat muotovirheet), C-769/19, ei julkaistu, EU:C:2021:28, 50 kohta).
- 39 Kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset siitä, edellyttääkö unionin oikeus tulkitsemaan kansallista oikeutta unionin oikeuden mukaisesti tai jättämään soveltamatta rikosprosessikoodexin 248 §:n 3 momentin säännöksen, sellaisena kuin

se perustuu vuonna 2017 tehtyyn muutokseen, ja soveltamaan sen sijaan aikaisemmin voimassa ollutta säännöstä, joka mahdollisti keskeyttämään tuomioistuinmenettelyn ja palauttamaan asian syyttäjälle, on huomautettava, että kaikkien unionin oikeuden säännösten ja määräysten tehokkuuden varmistamiseksi unionin oikeuden ensisijaisuusperiaate edellyttää, että kansalliset tuomioistuimet tulkitsevat kansallista oikeuttaan mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 57 kohta).

- 40 Vasta kun kansallisen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on soveltaa unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, on mahdotonta tulkita kansallista säännöstöä unionin oikeuden vaatimusten mukaisesti, sillä on velvollisuus varmistaa kyseisten säännösten ja määräysten täysi vaikutus ja jättää tarvittaessa omasta aloitteestaan soveltamatta kaikki unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevat, myös myöhemmin annetut kansallisen lainsäädännön säännökset ilman, että sen olisi pyydettävä tai odotettava, että tällainen säännös ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jollakin muulla perustuslain mukaisella keinolla (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Kun yhdenmukainen tulkinta ei ole mahdollinen, kaikkien kansallisten tuomioistuinten, joiden käsiteltäväksi asia on saatettu niiden toimivallan puitteissa, velvollisuutena on jäsenvaltion eliminä jättää soveltamatta kaikki kansalliset säännökset, jotka ovat ristiriidassa sellaisen unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen kanssa, jolla on välitön oikeusvaikutus niiden käsiteltäväksi saatetussa oikeusriidassa (ks. vastaavasti tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin tuomioistuin on jo todennut tältä osin, että direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdalla on katsottava olevan tällainen välitön oikeusvaikutus (ks. vastaavasti tuomio 14.5.2020, Staatsanwaltschaft Offenburg, C-615/18, EU:C:2020:376, 72 kohta).
- 42 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että se voi kansallisen lainsäädännön nojalla tulkita laajasti rikosprosessikoodexia ja erityisesti kyseisen koodexin 287 §:ssä säädettyjä syyteasiakirjan muuttamista koskevia sääntöjä, joissa annetaan mahdollisuus korjata syytekirjelmässä olevat menettelylliset virheet. Konkreettisesti tämä tapahtuisi niin, että syytetyn puolustautumisosoikeuksien kunnioittamiseksi kyseistä 287 §:ää sovellettaessa ensinnäkin tuomioistuin antaisi syyttäjälle mahdollisuuden tehdä asiaankuuluvat muutokset syytekirjelmän sisältöön epätarkkuuksien ja puutteiden poistamiseksi, tämän jälkeen syyttäjä ilmoittaisi asiasta puolustukselle ja lopuksi syyttäjä antaisi puolustukselle mahdollisuuden valmistautua näihin muutoksiin myös mahdollisesti esittämällä uusia pyyntöjä näytön hankkimiseksi.
- 43 On huomautettava, että tällainen mekanismi on direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan mukainen, koska se mahdollistaa kyseiseen 6 artiklan 3 kohtaan perustuvien vaatimusten tehokkaan soveltamisen ja on myös omiaan varmistamaan syytetyn oikeuden tehokkaaseen oikeussuojaan.
- 44 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voisi tulkita rikosprosessikoodexia unionin oikeuden kyseisen säännöksen ja kyseisen määräyksen mukaisesti, sen ei siis tarvitse jättää soveltamatta rikosprosessikoodexin 248 §:n 3 momenttia, sellaisena kuin se perustuu vuonna 2017 tehtyyn muutokseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tehtävä tältä osin tarpeelliset tarkastukset.
- 45 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohtaa ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tulkittava syytteen muuttamista koskevaa kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden mukaisesti siten, että

syyttäjä voi korjata syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet pääkäsittelyssä, kunhan samalla syytetyn puolustautumisoikeudet turvataan aktiivisesti ja tosiasiallisesti. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ainoastaan silloin, kun se katsoo, ettei tällainen unionin oikeuden mukainen tulkinta ole mahdollinen, jätettävä soveltamatta kansallinen säännös, jossa kielletään keskeyttämästä tuomioistuinmenettelyä ja palauttamasta asiaa syyttäjälle uuden syytekirjelmän laatimista varten.

Oikeudenkäyntikulut

- 46 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU 6 artiklan 3 kohtaa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä menettelyllisestä keinosta, jolla rikosasiassa pidetyn valmisteluistunnon jälkeen voidaan korjata sellaiset syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet, jotka loukkaavat syytetyn oikeutta saada syytteestä yksityiskohtaiset tiedot.**
- 2) **Direktiivin 2012/13 6 artiklan 3 kohtaa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tulkittava syytteen muuttamista koskevaa kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle unionin oikeuden mukaisesti siten, että syyttäjä voi korjata syytekirjelmän sisällössä olevat epätarkkuudet ja puutteet pääkäsittelyssä, kunhan samalla syytetyn puolustautumisoikeudet turvataan aktiivisesti ja tosiasiallisesti. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ainoastaan silloin, kun se katsoo, ettei tällainen unionin oikeuden mukainen tulkinta ole mahdollinen, jätettävä soveltamatta kansallinen säännös, jossa kielletään keskeyttämästä tuomioistuinmenettelyä ja palauttamasta asiaa syyttäjälle uuden syytekirjelmän laatimista varten.**

Allekirjoitukset